

The Investigation of Intertextuality: The Use of Linguistic Texts of Turkish Teacher Candidates in the Written Texts That They Created

Ali Göçer¹

¹Erciyes University Faculty of Education Department of Turkish Language Education, Turkey

ARTICLE INFO

Article History:

Received 03.06.2011
 Received in revised form
 24.08.2011
 Accepted 21.09.2011
 Available online
 02.04.2012

ABSTRACT

The purpose of this study is to examine the written texts in terms of the usage of the intertextuality of the Turkish teacher candidates in the written texts that they created. For this purpose, was asked from student teachers some writing compositions, at different periods and four separate topics in the lesson of writing training in the 2010-2011 academic years. Then, was made the selection of texts for review. Later, the compositions were examined. The working population of study is the third-grade students in Erciyes University Faculty of Education Department of Turkish Education. 12 student teachers were determined via purpose - random sampling method in the working population. The texts of candidate teachers in the working population (sample) were chosen by way of random method from the inside total composition papers. The intertextual relationship format determined according to the types from the texts. According to results of the investigation, Turkish candidate teachers' written texts, meets the criteria of intertextuality.

© 2012 IOJES. All rights reserved

Keywords:

Turkish teaching, writing skill, intertextuality, the use of linguistic texts

Extended Summary

Purpose

The purpose of this study is to examine of the written texts in terms of the usage of the intertextuality of the Turkish teacher candidates in the written texts that they created.

Method

In this study, document review method within the framework of qualitative research was used. Document review, was to perform the analysis of written materials containing information on the researched cases. Within this framework, Turkish teacher candidates they create writing texts with their activities examined the work of analyzing, and interpreting. With review of the texts, tried to determine in terms of value intertextuality what was the case. For this purpose, was asked from student teachers some writing compositions, at different periods and four separate topics in the lesson of writing training in the 2010-2011 academic years. Then, was made the selection of texts for review. Later, the compositions were examined. The population of study is the third-grade students in Erciyes University Faculty of Education Department of Turkish Education. 12 student teachers were determined via purpose - random sampling method in the population. The texts of candidate teachers in the sample were chosen by way of random method from the

¹ Corresponding author's address: Erciyes University Faculty of Education Department of Turkish Language Education (38039) Melikgazi – Kayseri / Turkey
 Telephone: +90 535 213 05 90
 Fax: +90 352 437 88 34
 e-mail: ali.gocer@hotmail.com

inside total composition papers. The intertextual relationship format determined according to the types from the texts.

Results

Writing works created by the students, examined intertextuality criteria within the framework of the textuality criteria. Turkish teacher candidates, they create texts in linguistic texts which gave intertextuality feature. Six of the plays a linguistic text, while others is given in two or more linguistic text. Each of the plays is included to represent the forms of intertextual relationship. Most forms of intertextual relationship with the texts referenced quote (% 25.00), at least referenced, the rewrite (12.50%) was the format. In addition, are preferred equally be said in the intertextual relationship with the products generated forms. In the texts, intertextual relationship is made with most poetry. In addition, are preferred equally in the intertextual relationship with the products generated forms. According to results of the investigation, a text is read out of the road were carried out to create a new and different type of text. Prospective teachers in the study of texts in general, have the qualifications that meet the criteria for intertextuality. As a result, Turkish candidate teachers' written texts, meets the criteria of intertextuality.

Discussion

In a matter of thinking, feeling, during the drafts to be addressed in writing to utter is of great importance in relation to different texts. Enrichment of the expression in relation to different texts is a condition related to hardware of the narrator. For a good explanation, it is important to the existence and methodology. Also, you need to know ways of doing the transfer of knowledge and experience. For effective an expression, you must be an active listener and a careful read. Language educators have all that and then we must begin to give education.

Conclusion

Turkish student teachers that will give students the basic language skills in their vocational training, first you must be using effective. Written expression studies, the following need: to apply different forms of expression in the paper, to benefit from ways of thinking development, relate to everyday life and to relate to other texts of great importance for strengthening the meaning and expression. In this way, not be out long texts only, texts can be generated at the same time richer in content.

Türkçe Öğretmen Adaylarının Yetizleme Çalışmalarıyla Oluşturdukları Metinlerin Metinlerarasılık: Dilsel Metinlerin Kullanımı Açısından İncelenmesi

Ali Göçer¹

¹Erciyes Üniversitesi Eğitim Fakültesi Türkçe Eğitimi Bölümü, (38039) Melikgazi – Kayseri / Türkiye

MAKALE BİLGİ

Makale Tarihi:

Alındı 03.06.2011

Düzeltilmiş hali alındı

24.08.2011

Kabul edildi 22.09.2011

Çevrimiçi yayımlandı

02.04.2012

ÖZET

Bu araştırmanın amacı, Türkçe öğretmeni adaylarının yazma eğitimi dersi yetizleme çalışmaları çerçevesinde oluşturdukları metinleri metinlerarasılık açısından incelemektir. Bu amaçla, 2010-2011 öğretim yılında Türkçe öğretmenliği üçüncü sınıf yazma eğitimi dersinde öğrencilere değişik zaman dilimlerinde dört ayrı konuda kompozisyon yazdırılmıştır. Daha sonra ortaya konulan metinlerden incelenmek üzere seçim yapılmıştır. Erciyes Üniversitesi Eğitim Fakültesi Türkçe Öğretmenliği üçüncü sınıf öğrencileri araştırmanın çalışma evrenini oluşturmaktadır. Evrenden her bir konudan ayrı olmak üzere random yöntemiyle 12 öğrenci araştırma çalışma grubu olarak belirlenmiştir. Belirlenen aday öğretmenlerin metinleri seçilerek incelenmek üzere ayrılmıştır. İncelenen metinlerde kullanılan metinlerarası ilişki biçimi türlerine göre belirlenmiştir. Araştırma sonucuna göre, Türkçe öğretmen adaylarının yetizleme çalışmalarıyla ortaya koydukları metinlerin metinlerarasılık ölçütünü karşılayan niteliklere sahip olduğu görülmüştür. Araştırma sonucuna göre, aday öğretmenlerin ortaya koydukları ürünler metinlerde başvurulan metinlerarası ilişki biçimleri (alıntı, gönderme, anıştırma, yeniden yazma vb.) çerçevesinde düşünüldüğünde metinsellik ölçütleri arasında önemli bir yeri olan metinlerarasılık özelliğine sahip olduğu söylenebilir.

© 2012 IOJES. Tüm hakları saklıdır

Anahtar Kelimeler:

Türkçe öğretimi, yazma becerisi, metinlerarasılık, dilsel metinlerin kullanımı

Giriş

Yazma becerisi duygu, düşünce, tasarı, izlenim ve yaşanılanları yazıya dökme becerisidir. İpşiroğlu'na (2007: 23-24) göre düşünceleri, yaşantıları, gözlemleri kurgusal bir bütünlük içinde temellendirerek dile getirme, yazmanın amaçları arasındadır. Keçik ve Subaşı (2001: 63) da yazmayı, konuşma gibi *verici bir dilsel etkinlik* olarak nitelendirmişlerdir. Yangın (2002: 116-117), yazı ile verilen mesajın okuyucu tarafından doğru ve eksiksiz anlaşılması için, yazarın mesajını hangi sözcüklerle ifade edeceğini, nasıl düzenleyeceğini ve kurallara uygun bir şekilde yazmasını bilmesinin gereğine işaret etmiştir.

Yazınsal metinler, özgün dilsel kullanımlarıyla ve yarattıkları zihinsel çağrışımlarıyla yeni doğurgulara ve yaratılara açık ürünlerdir. Her yazınsal yaratı estetik, ritmik ve sarsıcı etkisiyle güzelduyum ve haz vermesi yanında yeni algılama, anlama ve açıklama olanaklarıyla da okurda derin etki bırakır. Metin oluşum evresi, dil-kültür dizgesinin biçimsel kullanım olanakları, bir bütün olarak değerlendirme süreçlerinde etkindir. Okurun kültürel bileşenlerinin metinde yer alan anlam oluşturucuları bakımından, metnin yorumlanmasında üstlendiği görev göz ardı edilemez (Bülbül, 2007: 95-97).

Bütün bunların yanında, yazının değerini artıran bir diğer unsur da yazıda anlatılan görüşe inandırıcılık katacak ve anlatılanların anlaşılabilirliğini sağlayacak farklı görüşlere yer verme durumudur. Bu durum metinlerarasılık olarak adlandırılmaktadır. Metinlerarasılık bir bakıma metinde yer alan anlam oluşturuculardan biridir.

² Sorumlu yazarın adresi: Erciyes Üniversitesi Eğitim Fakültesi Türkçe Eğitimi Bölümü (38039) Melikgazi – Kayseri / Türkiye

Telefon: 0 535 213 05 90

Faks: 0 352 437 88 34

e-posta: ali.gocer@hotmail.com

Araştırmanın Kuramsal Dayanağı

Metindilbilim ve metin. 1960'lı yılların sonunda gelişmeye başlayan metindilbilim sözlü ve yazılı metinlerin dilbilgisel ve anlamsal yapılarıyla iletişimsel boyutunu ele alır. Bir başka deyişle, metinlerin üretilme ve alımlanmasındaki düzenlilikleri saptamaya çalışır. Diğer bilim dallarında olduğu gibi metindilbilimde de değişik akımlar, çeşitli inceleme yöntemleri söz konusudur. Bu akımlardan kimileri metinlerin iletişimsel boyutunu incelemelerinin odak noktası yaparken, kimileri de dilbilgisel bağlardan yola çıkar. Çeşitli metin inceleme yöntemleri birbirinden değişik de olsa, tümünün inceleme birimi metindir. Daha açık bir deyişle inceleme konusu artık metin içindeki tek tek cümleler değil, metnin tümü, metni oluşturan öğeler arası bağlar, metnin bir bütün olarak yapısı ve işlevidir. Bu yolla çeşitli metin türleri arasındaki değişik yapı ve işlev özellikleri ortaya çıkarılır (Oraliş ve Özil, 1992: 37).

Metin, sözlü ya da yazılı olarak üretilen bir dil dizgesi bütünüdür. Metin, onu oluşturan tümceler toplamından farklı, kendine özgü bir bütündür. Tümcelerden oluşan değil, tümcelerle gerçekleşen anlamlı bir yapıdır (Günay, 2007: 45). Metin dilsel iletişimin temel birimidir ve bize doğası gereği mantıksal-anlamsal ve dilsel/dilbilgisel olarak bağıntılı bir bütünlüğü gösterir. Metin, *metinleştirme* sürecinin ürünüdür. Metinleştirme ise öncelikle ileti içinde aktarılacakların mantıksal-anlamsal açıdan, ardından da iletiyi taşıyacak olan dilsel kodlamanın biçimsel, dilsel/dilbilgisel açıdan bağıntılı kılınmasıdır (Keçik ve Subaşı, 2001: 11). Metin genel olarak, 'bir fikrin veya tecrübenin yazılı olarak ifade edilmesi' (Hartman ve Allison, 1996: 111) şeklinde tanımlanmıştır. Özdemir'e göre metin, okumaya konu olan, basılı ve yazılı, anlam ve anlatım bütünlüğü bulunan her şey geniş anlamda bir metindir (2000: 36). Vardar'a göre metin (betik), dilbilimde inceleme konusu olan düzlemdeki sözceler bütünüdür (1998: 42).

Rowe (1987) ve Siegel'e (1984) göre, kendisinden anlam kurulan her nesne metindir. Bu tanım metinlerin 'dilsellikten semiotikliğe' (Hartman ve Hartman, 1993) uzanabileceğini vurgulamaktadır. *Dilsel metinler hikâyeler, şiirler, makaleler, masallar* vb. yazılımlardan oluşurken; semiotik metinler resimler, fotoğraflar, filmler, şarkılar, dramalar, grafikler, beden dili vb. işaret ve çizimlerden oluşmaktadır (akt. Akyol, 2003: 49).

Yetizleme çalışması ve metinlerarasılık. Günay, yetizleme çalışması ile ilgili şu bilgilere yer vermektedir: Özellikle öğrencilerin sınıfta ve sınıf sonrası ödev olarak yaptığı metin inceleme yaklaşımlarından birisi de yetizlemedir (fr. *dissertation*). Bu inceleme ve araştırma biçimi, okunan bir metinden yola çıkılarak yapılır. Konu seçimi, incelenen metinden olmak durumundadır. Yetizleme, bir konuyu değerlendirmek için oluşturulmuş bir metin türüdür. Okunan bir metindeki izlekten yola çıkarak, başka bilimlerin (toplumbilim, tarih, dilbilim, sözbilim, ruhbilim vb.) verilerinden de yararlanılarak öğrenciden yazılması istenen kanıtlayıcı, betimleyici ya da açıklayıcı nitelikteki metin tipini belirtir. Birkaç sözcükle açıklanmış bir sorudan yola çıkarak yeni bir metin oluşturulur. Yetizleme için kullanılacak konu, tek bir sözcük olabileceği gibi, bir soru ya da alıntı biçiminde olabilir. Çalışmanın sınırlarını belirten buyurumlar, bazı talimatları içerebilir (2007: 213-214).

Sınıfta öğrencilerle incelenen bir metinden hareketle yeni metin oluşturma çalışması olarak nitelendirilebilecek 'yetizleme' çalışması öğrenme ve öğretme süreçlerinde başvurulabilecek önemli yazı çalışmaları arasındadır.

Beaugrande ve Dressler'in belirttiği gibi, metin olmanın belirli ölçütleri vardır. Bu ölçütler şunlardır: bağdaşıklık, tutarlılık, amaçlılık, kabul edilebilirlik (ikna edicilik), durumsallık (duruma uygunluk), bilgilendiricilik, ve metinlerarasılık (akt. Keçik ve Subaşı, 2001: 11). Metinlerarasılık kavramı, bir metin ya da metinler grubunun başka metinlerle olan açık ya da gizli ilişkilerini belirtir (Günay, 2007: 211). Genel olarak *metinlerarası ilişki biçimleri* şunlardır: *alıntı, aşırma* (gizli alıntı, çalma), *gönderme* (atıf), *anıştırma* (bilinen bir olayı, bir atasözünü vb. anımsatma, Vardar, 1998: 20), *öykünme, kurgu* (montaj), *yeniden yazma* (Aysu Erden, 2002 akt. Yılmaz, 2010: 5).

Metin üretimi ve alımlaması aşamasında okuru veya yazarı yönlendirebilecek önemli bir kavram olan metinlerarasılık, yazınbilim alanında ortaya konulan ve yazınsal metinlerin odak noktası olan ve aynı zamanda çok sesliliği doğuran bir ölçüttür. Metinlerarasılık, 1960'larda, Kristeva ve Barthes gibi yazın eleştirmenlerinin görüşleriyle işlevsellik kazanmıştır. Kristeva, metinde öznenin/alıcının yatay ekseni ile metnin/bağlamın dikey ekseni üzerinde durarak bir metnin diğer metinlerle bildirişime girip okunmasını

sağlayan özellikler taşıdığını öne sürer. Barthes de metnin kendi içinde bütün oluşturmadığını, metnin başka metinlerle olan bildirişimi üzerinde durur (Ögeyik, 2008: 21-22).

Metinlerarasılık, bir metnin başka metinlerle olan paylaşımıdır. Metinlerarasılık metinlerin başka metinlerle yaptığı işbirliğidir (Fairclough, 2003: 40). Çünkü bir metin, değerini ve anlamını başka metinlerle olan etkileşiminden kazanır. Metinlerarasılık özelliğine sahip metinler diğer metinler için bir kesişme yeridir (Ögeyik, 2008: 21; 49).

Yazma edimi bir sürü bilgileri bir arada kullanmayı zorunlu kılar. Bir metin diğer tüm anlatımlardan yalıtılmış, onlardan soyutlanmış bir şey olmayıp, tek başına da yazılmaz. Bir metnin başka metinlerle ilişkisine göre değeri ve anlamı vardır. Bir metnin başka metinlerle olan açık ya da gizli ilişkileri metinlerarasılık kavramı ile belirtilir. Fransız yazın kuramcısı Julia Kristeva'nın söylediği gibi 'her metin alıntılardan oluşan bir mozaiktir; her metnin, bir başka metne dönüştürülmesi ve bir başka metnin kendi içinde eritilmesidir. Her metin, kendisinden önce yazılmış metin ya da metinlerle az ya da çok etkileşimi vardır' (Günay, 2007: 211-212).

Öğrenciler, yazma ödevleri yolu ile plan geliştirme ve içerik dönüştürmeye yönelik deneyim kazanmaktadırlar (Hillocks, 1987: 75). Herhangi bir metin, önceki alıntılardan oluşan yeni bir dokudur. Düzgü parçaları, deyimler, sosyal dillerin parçaları gibi öğeler metne alınır ve metin içinde yeniden dağıtılır (Barthes, 1981 akt. Ögeyik, 2008: 23). Hiçbir metin diğer metinlerden ve dış dünyadaki olgulardan bağımsız değildir (Beaugrande ve Dressler, 1981). Genette, başka metinlerden yapılan alıntılar ve başka metinlere yapılan gönderimleri, dönüşümmetinsellik (transtextuality) terimi ile ifade eder ve metne metinlerarasılık özelliği katan önemli bir nitelik olarak görür (akt. Ögeyik, 2008: 23). Metin oluşturmadaki temel amaç bir mesajın başka kişilere ulaştırılmasıdır. Bu mesajın etkili biçimde ulaştırılması için başvurulacak yollardan biri de metinler arası ilişki kurmaktır (Coşkun, 2009: 238).

Bu çalışmada aday öğretmenlerin Yazma Eğitimi dersinde gerçekleştirilen yetizleme etkinlikleriyle oluşturdukları metinler metinsellik ölçütlerinden '*metinlerarasılık: dilsel metinlerin kullanımı*' çerçevesinde incelenmiştir. Yapılan bu inceleme çalışmasında öğrencilerin oluşturdukları metinlerin, başka metinlerin kullanılma durumu açısından taşıdığı değer ortaya konulmaya çalışılmıştır.

Problem Durumu

Yazılı bir metinle anlatılmak istenenin alımlayıcılar tarafından anlaşılması ve daha da önemlisi alımlayıcıların zihinlerinde yeni ve farklı anlamların oluşmasına zemin olabilmesinde başka dilsel metinlerden yararlanmanın önemi büyüktür. Bir metin oluşturulurken metin içerisinde şiir, hikâye, özdeyiş, anı gibi farklı dilsel metinlerin kullanımı ortaya çıkacak ürünün değerini artırır. Bir başka ifade ile yazma çalışmalarında edebî niteliklere sahip metin oluşturmak bir bakıma o metne metinlerarasılık özelliği kazandırmakla mümkündür. Toplumumuzda bireyler hangi eğitim kademesinden mezun olurlarsa olsunlar yaşadıklarını, isteklerini, tasarılarını, duygu ve düşüncelerini tam ve doğru biçimde dile getirememektedirler. Bireylere ilköğretimde Türkçe öğretimi verecek olan aday öğretmenlerin metinlerarasılık özelliğine sahip metin oluşturabilme yeterliği de merak edilen bir durumdur. Bu çalışmada Türkçe öğretmeni adaylarının oluşturdukları metinlerin metinlerarasılık özelliğine ne derece sahip olduğu araştırılmıştır.

Problem cümlesi. Türkçe öğretmeni adaylarının yetizleme çalışmalarıyla oluşturdukları metinlerin metinlerarasılık açısından görünümü nasıldır?

Alt problemler. Türkçe öğretmeni adaylarının okunan bir metinden yola çıkarak oluşturdukları yeni metinler metinlerarası özellik kazandıracak hangi ilişki biçimleri kullanmaktadırlar?

Türkçe öğretmeni adaylarının genel olarak yazılı anlatım becerilerini kullanabilme durumları nasıldır?

Yöntem

Araştırmanın Modeli

Araştırmada, nitel araştırma yaklaşımı çerçevesinde durum belirleme amacına yönelik olarak doküman inceleme yöntemi kullanılmıştır. Doküman incelemesi, araştırılması hedeflenen olgu veya olgular hakkında bilgi içeren yazılı materyallerin analizini kapsar (Yıldırım ve Şimşek, 2005: 187). Bu çerçevede Türkçe öğretmeni adaylarının aldıkları Yazma Eğitimi dersinde yetizleme etkinlikleri ile oluşturdukları metinler çözümleme ve yorumlama çalışmalarıyla incelenmiştir. İnceleme ile metinlerin metinlerarasılık niteliği açısından ne durumda olduğu belirlenmeye çalışılmıştır.

Çalışma Evreni / Çalışma Grubu, Çalışma Dokümanı

Karasar'a göre iki türlü evren vardır. Birincisi genel evren, ikincisi ise 'çalışma evreni'dir. Genel evren, soyut bir kavramdır; tanımlanması kolay fakat ulaşılması güç ve hatta çoğu zaman olanaksız bir bütündür. Çalışma evreni, ulaşılabilen evrendir. Bu yönü ile somuttur. Araştırmacının ya doğrudan ya da ondan seçilmiş bir örnek küme üzerinde çalışarak hakkında görüş bildirebileceği evren çalışma evrenidir (Karasar, 2011: 110).

Bu araştırmanın çalışma evrenini Erciyes Üniversitesi Eğitim Fakültesi Türkçe Öğretmenliği üçüncü sınıf öğrencileri oluşturmaktadır. Çalışma evrenini oluşturan öğrenciler arasından seçkisiz (random) örnekleme yoluyla seçilen 16 öğrenci ise, araştırmanın çalışma grubunu oluşturmaktadır. Yazma Eğitimi dersi süresinde farklı konular üzerinde yapılan yetizleme çalışmaları sonucu dört ayrı yazma konusu üzerine oluşturdukları metinler arasından her bir öğrenciden bir yetizleme çalışması incelenmek üzere çalışma dokümanı olarak seçilmiştir.

Sınırlılık

Bu araştırma, 2010-2011 öğretim yılı Türkçe öğretmenliği üçüncü sınıf öğrencileri; anlatma öğrenme alanından yazma (yazılı anlatım) becerisi; dört yetizleme çalışması konusu, her biri ayrı öğrenciden seçilen ve her konudan dörder olmak üzere toplam 16 yetizleme çalışması ve metinsellik ölçütlerinden metinlerarasılık özelliği ile sınırlı tutulmuştur.

Süreç

Eğitim fakültesi Türkçe öğretmenliği öğrencilerinden 3. sınıfta almış oldukları *Anlatma Teknikleri II: Yazma Eğitimi* dersi süresinde değişik zaman dilimlerinde dört ayrı konuda yetizleme çalışması yapılmıştır. Yapılan yetizleme çalışmalarına zemin olması için öğrencilerle sınıf ortamında ön çalışmalar yapılmış, dağıtılmak üzere aşağıdaki ortak metinler belirlenerek sınıf ortamında okutulup üzerinde konuşulmuştur.

Mezuniyet Günü: Nazan Bekiroğlu'nun aynı adı taşıyan 28.06.2009 tarihli gazete köşe yazısı okutulup üzerinde konuşularak ön çalışma yapılmıştır.

Bir Kadın Gittiğinde: Bekir Coşkun'un aynı adı taşıyan 20.07.2006 tarihli gazete köşe yazısı okutulup üzerinde konuşularak ön çalışma yapılmıştır.

Yazmak ve Yalnızlık: Yazmak ve yalnızlık konusunda öğrencilerin yazıya hazırlanmaları için sınıf ortamında Murat Gülsoy'un Büyübozumu: Yaratıcı Yazarlık (2009) adlı çalışmasından *yalnızlık ve yazmak* ile ilgili kısımlar okunmuştur.

Tanıtım Yazısı (Yer Tasviri): Adaylardan yaşadıkları veya gezip gördükleri bir yeri tanıtılmaları istenmiştir.

Her çalışma bağlamında etkinliğe başlamadan önce gerekli yönergeler verilmiştir. Yetizleme çalışmalarına kaynaklık etmesi bakımından her çalışma konusu sınıf ortamında yapılan ön çalışma ile okunarak üzerinde tartışılmış, değişik fikirler ileri sürülmüştür. Daha sonra okunan metin ve yapılan

tartışmalardan hareketle ve verilen yönergeyi de göz önünde tutarak yazılarını yazmaları istenmiştir. Yönergede Günay'dan (2007: 213-214) yararlanılarak oluşturulmuş aşağıdaki noktalara değinilmiştir:

- Bu çalışma, okunan bir metinden yola çıkılarak yapılır. Yetizleme, bir konuyu değerlendirmek için oluşturulmuş bir metin türüdür.
- *Konu Seçimi*: Yazma konusu sınıfta okunan metinden hareketle (metindeki izlekten yola çıkılarak) belirlenir.
- *İçerik*: Yetizlemede yalnızca incelenen metin çerçevesi içinde kalınmaz. Oluşturulacak metnin kaynağı ilgili metindir, ancak ortaya konulan düşünce başka verilerle desteklenir.
- Yeni bir metin oluşturulmasında tek bir sözcükten hareket edilebilir veya bir sorudan yola çıkılabilir.
- *Janra (Metin Türü)*: Oluşturulacak metnin türü işlenen konu ve yazarın isteğine göre kanıtlayıcı, betimleyici ya da açıklayıcı olabilir.
- Alıntı yapılarak veya alıntıya kaynak oluşturulacak şekilde metin oluşturulabilir.

Yazma konularıyla ilgili ürünlerin teslim süreleri belirlenmiş, yazma süresinde ve yazma sonrası yapılacak etkinlikler tüm süreci kapsayacak şekilde planlanmıştır. Yazma sonrası incelenen çalışmalar üzerinde yapılan düzeltmelerle ilgili olarak geribildirimlerde bulunulmuştur. Çalışmalar sonunda öğrencilerin ortaya koyduğu yetizleme çalışmaları arasından her konudan üç ve her biri ayrı öğrenciden olmak üzere toplam 12 çalışma random (seçkisiz, rastlantısal) örnekleme yoluyla incelenmek üzere seçilmiştir. Seçilen çalışmalar, metinsellik ölçütlerinden metinlerarasılık özelliği çerçevesinde incelenmiştir.

Bulgular ve Yorum

Bu bölümde öğrencilerin ortaya koydukları yetizleme çalışmaları, metinsellik ölçütlerinden metinlerarasılık niteliği çerçevesinde incelemeye tabi tutularak çözümlene ve yorumlanmıştır. İncelemede öğrenci çalışmalarından yapılan alıntılarının sonuna; metnin konusu, metnin sırası ve o metinde hangi cümlede yer aldığını belirten cümle numarasını gösteren kodlama kullanılmıştır (örneğin; 1-2/4 = Birinci konu: Mezuniyet Günü - ikinci metin / 4. paragraf).

İncelenen Metinlerde Metinlerarası İlişkiler

Yazar paragraf başında "...Ne çok sevmiştim onu. Hâlâ gözümün önünde gamzesi. Terk etti aniden, gitti..." sözleriyle dile getirdiği terk edilmişlik duygusunu paragrafın ilerleyen kısmında "... o günden beri düşürmedim şu şiiri dilimden:

Geçti, istemem gelmeni,

Yokluğunda buldum seni,

Bırak vehmimde gölgeni,

Gelme artık neye yarar (1-1/3)", şeklinde bir şiirle zenginleştirmiş ve anlatıma canlılık katmıştır.

"...dilimde hep aynı nakarat: Keşke bu kadar yalnız kalmasaydım; evlenip çocuklarım, torunlarım olsaydı (1-1/4)." diyorum. Yazar daha önce dile getirdiği dileğini farklı zaman dilimlerinde tekrarlayarak anlatımını zenginleştirme yoluna gitmiştir.

"Baki kalan bir hoş sada imiş (1-1/6)." şeklindeki söz ile yazar, şair Bâki'nin 'Baki kalan bu kubbede hoş bir sada imiş.' şiirinden bir kısım alıntılanarak duygu ve düşüncelerini dile getirmeye çalışmıştır.

Yazar metnine;

"Ağlarım anlatamam; hissedirim söyleyemem,

Dili yok kalbimin, ondan da bızırım. Mehmet Akif (1-2/1)", şeklinde bir şiirle başlayarak anlatımını ilginç kılmaya çalışmıştır.

Yazar;

"Her insan doğarken ağlar,

Çiçeklerle açar, sularla çağlar,
Rüzgârlar, bahçeler, bağlar...

Nihayet ismimiz bir mezar olur, der şair. (1-3/2)", şeklinde bir şiirle yazısına başlamıştır.

"...zamanı gelince ebedî olan mekâna göç eder, şeklinde başlayan görüşlerini 'her nefis ölümü tadacaktır.'" sözüyle pekiştirerek ve "Dedem hayata karşı yılgın ve yorgun. (1-3/4)" şeklindeki nitelemesini onun zaman zaman söylediği 'Ecel sana haber yolluyorum, her gün yolunu gözlüyorum. (1-3/4)" sözlerini hatırlatarak çalışmasına metinlerarasılık niteliği katmıştır.

Yazar anlatmak istediklerini "Hani şair diyor ya, 'hangi resmime baksam ben değilim.' diye. Aynen o hesap... (1-4/3)" sözüyle Cahit Sıtkı Tarancı'nın *Otuzbeş Yaş* şiirine bir göndermede bulunarak yazısına metinlerarasılık niteliği katmıştır.

"...sen gittiğinde. Sonra yazmaya başlıyor içim hıçkırıklarımı yutmaya başlayarak...

Saçlarıma karlar yağıyor, ömrüme hazan

Gönlümle sana küsüyorum

Gözlerimde hayallerin, yüreğimde tasan

Sen gittiğinde halden hale düşüyorum

Sen gittiğinde güneş doğmuyor, gül açmıyor burada... (2-1/2)." şeklinde bir şiir kullanarak duygularını ifade edip metinlerarasılık özelliğinden yararlanmıştı.

"... işte bu yüzden gitme Yusuf yüzlü sevdiğim. Gözlerine bakamasam da... (2-1/4)." Yazar bu paragrafında 'Yusuf yüzlü' nitelendirmesiyle Yusuf peygamberin güzelliğine göndermede bulunmaktadır.

"... ama her ne sebeple olursa olsun kalpler birdir. Mevlana'ya 'Gözden uzak olan gönülden de uzak olur.' demişler. Kişi gönle girdikten sonra uzak olsa ne olur.' demiş (2-2/2)."

"... 'Cennet anaların ayağı altındadır.' diye boşuna dememiş yüce Peygamber. Bir düşünelim bakalım neden anaların makamı bu kadar yüce (2-3/1)."

"... İclal Aydın diyor ya 'Havaya kalkan başı ve gülen gözleri vardı.' diye. Evet, Havaya kalkan başı ve gülen gözleri vardı. ... (2-4/1)."

"... 'Çok zor günler geçirdim vaktiyle.' derken, 'en kötü günlerimiz böyle olsun.' dediği günleri görmek artık mucize değil. ... (2-4/2)."

"... 'Kalem kâğıt içindeki sessiz arkadaşın dili olmuştur. Cahit Sıtkı bir şiirinde der ki;

'Geniş siyah gölgesi hayatımı kaplayan

Tepemde kanat germiş bir kartaldır yalnızlık (3-1/1)."

Atilla İlhan da "... kesik bir kol gibi yalnızız (3-1/2)." der.

"Büyük Üstat Necip Fazıl;

'Hep nefis çıkar karşıma ölüp ölüp dirilsem

İnsanlardan kaçmak kolay kendimden kaçabilsem.' (3-1/3) diye ifade etmiştir yalnızlığını."

Özdemir Asaf "Yalnızlık paylaşılmaz, paylaşılsa yalnızlık olmaz (3-1/4)." demiştir.

"Büyük yazarlarımıza 'Neden yazıyorsunuz?' sorusu sorulduğunda çoğunlukla 'Yazmasaydım çatlar öldürdüm (3-1/5)." cevabı olmuştur.

"Büyük bir şairimizin dediği gibi 'Yalnızlık adam olmayanların vereceği saygıdan, sevgiden yeğdir.'... (3-1/5)."

"Ne güzel yazmış Necip Fazıl yalnızlığını:

'Sokaktayım, kimsesiz bir sokak ortasında

Yürüyorum, arkama bakmadan yürüyorum

Yolumun karanlığa saplanan noktasında

Sanki beni bekleyen bir hayal görüyorum (3-2/5)."

"... ve yalnızlığın gül bahçesini yazarak sulayan Bâki:

'Ne yanar kimse bana âteş-i dilden özge

Ne açar kimse kapım bâd-ı sabadan gayrı (3-2/6) derken nasıl da hissettiriyor yalnızlığını."

"Sait Faik 'yazmayınca çıldıracak gibi oluyorum. Yazmadan duramıyorum.' demiş (3-3/1)."

"... geçenlerde bir kitaptan okuduğuma göre bir insanın hissedebileceği milyonlarca duygu ve içine girebileceği milyonlarca ruh hali varmış. Ancak hangi dilde olursa olsun bu milyonlarca duygu ya da ruh halini karşılayacak kelime sayısı yüzü, en fazla bini geçmezmiş. Yani sizin anlayacağınız içine düştüğüm bu çıkmazın kelime haznemle pek ilgisi yokmuş (3-3/3)."

"Çünkü... çünkü bilirsin; 'Her yazış bir yalnız kalıştır.' (3-4/3)."

"... arsız bir martı gibi çığlıklara kanat çırpan duyguların uslanır, dinginleşir: 'Yalnız yazılır ve yazıldıkça yalnız kalınır.' bence (3-4/4)."

"... Çünkü 'Yazdıkların düşündüklerindir' (3-4/5)."

"... Her gittiğinde bir kez daha yazar ve 'Onlar beni anlamıyorlar.' dersin (3-4/5)."

"... ve anladığın ilk an şu geçer zihninden 'Yine de yazmalıyım...' Kararını verirsin (3-4/6)."

"Şaşırırsın, gözlerin kapanamaz bir türlü, kalemine takılır kalır. 'Sen de mi?' dersin (3-4/8)."

"Çünkü 'Her yazış bir yalnız kalıştır.' (3-4/8)." şeklindeki üçüncü paragraftaki öykünmesini tekrarlayarak gönderimde bulunmuş ve çalışmasına metinlerarasılık niteliği kazandırmıştır.

"... Yol muhabbeti tutturur en yaşlılarımız. 'Eskiden ...' diye başlar cümleler... (4-1/2)."

"... Hatta bununla ilgili bir deyiş şöyledir:

Haziranda göçer ağır bağcılar

Lale, sümbül, gül, reyhan eker bağcılar (4-1/3)."

"Çocuklar el ele bir ateşin etrafında alamet türküsünü söyler:

Alameti yaktık

Seyrine baktık

Anahtar Osman Emmi'de

Seneye ona bıraktık (4-1/7)."

"... 'güzel atlar ülkesi' anlamına gelen Kapadokya ... (4-2/1)."

"Paul Lucas 1705 yılında Kapadokya'ya gelir ve hayretler içinde kalır. Memleketine döndüğünde 1712'de gezi notlarını iki ciltlik bir seyahatname olarak Paris'te yayımlar. Eserinde gördüklerini şöyle dile getirir: 'Kızılırmak'ın karşı kıyısındaki eski yapı kalıntılarını gördüğümde inanılmaz bir şaşkınlığa düştüm. ...' (4-2/3)."

"Lucas, bölgeye ikinci gelişinde peribacalarını 'Yok olmuş antik bir şehrin mezarlığı' olarak nitelendirir (4-2/3)."

Yazar "Ürgüp ilçesinde 'Üç Güzeller' turistlerin ilk panoramik ziyaret yeridir (4-2/4)." ifadesinde Üç Güzeller efsanesine telmihte bulunarak gönderme yapmıştır.

"Dağa bakarak 'Acaba bir gün Hasan Dağı'nın zirvesine çıkabilir miyin?' diye kendime sorarım (4-3/2)." şeklinde zaman zaman kendine sorduğu soruyu tekrar dile getirerek çalışmasına metinlerarasılık niteliği kazandırmıştır.

“Bölgede Hasan Dede ile ilgili bir efsane vardır. Bu efsaneye göre Hasan Dede, dağın üzerinde tek başına yaşayan bir bilge kişidir. ... (4-3/3).” Yazar alıntılanan ilk cümlede yörede anlatılan bir efsaneden söz etmekte, daha sonra da bu efsaneye gönderme yapmaktadır.

“Bunun üzerine Ali Baba, Hasan Dede’ye şöyle der: Hasan Dağı başında ermişlik hüner değildir. Asıl hüner, güzel kadınlar arasında ermiş kalabilmektir (4-4/4).”

“... Rivayete göre en ilginç hikâye ‘Hz. İbrahim’in ateşe atılma öyküsü’dür (4-4/2).”

Tablo 1. İncelenen metinlerde başvurulan metinlerarası ilişki biçimlerinin görünümü

Metinlerde Başvurulan Metinlerarası İlişki Biçimi							Toplam
Alıntı	Aşırma (Gizli Alıntı, Çalma)	Gönderme (Atıf)	Anıştırma	Öykünme	Kurgu (Montaj)	Yeniden Yazma	
14 (%25.00)	-	8 (%14.29)	10 (%17.85)	8 (%14.29)	9 (%16.07)	7 (%12.50)	56

Tablo 2. İncelenen metinlerin metinlerarası ilişki biçimi açısından görünümü ve metinlerarasılık özelliği açısından yeterlik durumu

Yetizleme çalışmasına kaynaklık eden metin/konu	Öğretmen adaylarının oluşturduğu metinler	Metinlere metinlerarasılık niteliği katması için başvurulan dilsel metnin türü/dil bilgisel unsur	İncelenen metinlerin metinlerarasılık bakımından yeterlik durumu
1. Mezuniyet Günü	1.Son Satırlarım	Şiir, duygu ifadesi	✓
	2.Ayrılık	Şiir	~
	3.İhtiyar Dedem	Şiir, kutsal söz, özdeyiş, nitelendirme ifadesi	✓
	4.Zamanın Çilvesi	Şiir	~
2. Bir Kadın Gittiğinde...	1.Acı Feryat: Gitme	Şiir, telmih yoluyla gönderim, nitelendirme ifadesi	✓
	2.Uzaklarda Olmak	Şiir	~
	3.Anne	Özdeyiş	~
	4.Gülen Gözler	Özdeyiş, nitelendirme/dilek ifadeleri	✓
3. Yazmak ve Yalnızlık M. Gülsoy’un Yaratıcı Yazarlık: Büyübozumu adlı kitabından bir pasaj	1.Yalnızlık	Nitelendirme ifadesi, Özdeyiş, Diyalog	✓
	2.Dilim Sussa Kalemim	Şiir	~
	3.Yazamıyorum	Özdeyiş, Bilimsel ifade	✓
	4.Her Yazış Bir Yalnız Kalıştır	Özlü söz, Nitelendirme ifadesi	✓
4. Tanıtım Yazısı (Yer Tasviri)	1.Gönül Bağımız	Şiir, Telmih ifadesi, Türkü sözü	✓
	2.Periler Diyarı: Kapadokya	Belirtme ifadesi, Nitelendirme ifadesi	✓
	3.Hasan Dağı	Soru ifadesi, Açıklama ifadesi	✓
	4.Balık Gölü	Özlü söz, Telmih ifadesi	✓

(✓ = Yeterli; ~ = Kısmen Yeterli; Ø = Yetersiz)

Sonuç ve Tartışma

Öğrencilerin yetizleme etkinlikleri ile oluşturdukları yazılı anlatım çalışmaları, metinsellik ölçütlerinden metinlerarasılık ölçütü çerçevesinde incelenmiştir.

Aday öğretmenlerin yetizleme çalışmaları ile oluşturdukları metinlerde metinlerarasılık niteliği kazandıracak dilsel metne yer verdikleri görülmüştür. İncelemeye tabi tutulan metinlerin altısında sadece bir dilsel metne; diğerlerinde ise iki veya daha fazla dilsel metne yer verilerek metinlerarası ilişki sağlandığı görülmüştür.

İncelenen tüm yazılar göz önünde tutulduğunda adaylar ortaya koydukları yazma çalışmalarında aşırma hariç tüm metinlerarası ilişki biçimlerini temsil edecek kullanıma yer vermişlerdir.

Adaylar tarafından oluşturulan metinlerde başvuru metinlerarası ilişki biçimlerinden en fazla başvuru *alıntı* (%25.00); en az başvuru ise, *yeniden yazma* (%12.50) biçimi olmuştur. Bunun yanında oluşturulan ürünler göz önünde bulundurulduğunda başvuru metinlerarası ilişki biçimlerinin eşit bir biçimde tercih edildiği söylenebilir.

Adaylar tarafından oluşturulan metinlerde metinlerarası ilişki biçimlerine kaynaklık eden dilsel metin türünün şiiir olduğu görülmüştür.

Sonuç olarak, okunan bir metinden yola çıkarak yeni ve farklı türde metin oluşturabilme çalışması olan yetiştirme etkinlikleriyle aday öğretmenlerin oluşturdukları metinlerin incelenmesinde genel olarak metinlerarasılık ölçütünü karşılayan niteliklere sahip olduğu söylenebilir. Bu sonuç, Göçer'in (2010: 289), aday öğretmenler üzerine yaptığı bir çalışmada incelediği öğrenci ürünlerinin örnekleme, alıntı, gönderimler vb. nitelikler sayesinde metinlerarasılık ölçütlerini taşıdığını ifade ettiği sonucuyla genel olarak örtüşmektedir. Belirlenen bir konuda duygu, düşünce ve tasarımların yazılı olarak dile getirilmesi sırasında farklı metinlerle ilişkilendirerek dile getirmenin önemi büyüktür. Nitekim Fransız edebiyat kuramcısı Kristeva'nın metinlerarasılık kavramı ile ilgili şu nitelendirme anlatımın farklı metinlerden yapılan alıntılarla kazanacağı değeri göstermektedir: '*Her metin bir alıntılar mozaığı gibi oluşur, her metin kendi içinde bir başka metnin eritilmesi ve dönüşümüdür* (Aktulum, 1999: 40-41). İfadenin farklı metinlerle ilişkilendirerek zenginleştirilmesi, anlatıcının donanımı ile ilgili bir durumdur. Akbayır'a göre, her metin, önceki diğer metinlerle ilişkiye girer. Bu metnin anlamlandırılması sırasında alıcının o metnin ilişkili olduğu diğer metinleri de düşünerek kavramasını sağlar. Metin tamamlama, bir açıdan metinlerarası ilişki kurmaktır (Akbayır, 2006: 235). Göğüş, yazmanın konuşma gibi bir anlatım yolu olduğuna değindikten sonra yazmanın konuşmadan ayrı beceriler gerektirdiğini dile getirmiştir (1978: 235). Bu becerilerin başında yazarın başka metinlerle ilişki kurarak ürününü renklendirip çeşitlendirebileceği metinlerarasılık niteliği kazandırabilme becerisidir.

İyi bir anlatım için yeterli söz varlığına, anlatım için yöntem bilgisine sahip olmak önemlidir. Ayrıca, bilgi ve tecrübe transferi yollarının canlı tutulmasının önemi büyüktür. Etkili bir anlatım için etkin bir okur olmak gerekir. Ekiz'e göre, okurun okuduğu metni çözümlemesi (metnin boşlukların doldurması) ve söz konusu boşlukları doldurmaya - öncel metinlerden edindikleri oranında ya da öncel metinlerle kurabildiği bağ oranında- çalışacaktır. Bu girift ilişki, anıştırma, alıntılama vb. metinlerarası yöntemlerden biri türünde olabilir. Okur, donanımı ölçüsünde bildiği ve tanıdığı metinlerle ilişki kurabildiği ölçüde anlam üretebilecektir (2007: 125-126). Görüldüğü gibi hem yazarın etkili bir anlatıma sahip olmasında hem de okurun okunanlardan anlam kurmasında metinlerarasılık özelliğinin önemi büyüktür. Çeçen, metinlerarasılıkla ilgili olarak Türkdöğen'a (2007) yaptığı bir atıfla bir metnin, önceki metinlerden aldığı parçaları yeni bir dağılım işleminden geçirip dönüştürerek üretildiği konusundaki tanımlamanın kabul gördüğünü ifade etmektedir (2010: 138-139).

Meslek yaşamlarında öğrencilerine dil becerilerine yönelik eğitimi verecek olan Türkçe öğretmen adaylarının öncelikle temel dil becerilerini etkin kullanıyor olmaları gerekir. Yazılı anlatım çalışmalarında nitelikli metinlerin ortaya konulmasında yazıda farklı anlatım biçimlerine başvurma, düşünceyi geliştirme yollarından yararlanma, günlük yaşamla ilişkilendirme ve en önemlisi başka metinlerle ilişki kurma olan metinlerarasılık niteliği kazandırma, anlamı ve anlatımı kuvvetlendirme açısından büyük önem taşımaktadır. Bu şekilde, sadece hacimli metinler ortaya konulmaz aynı zamanda içerik açısından daha zengin ve daha nitelikli metinler oluşturulabilir.

Kaynakça

- Akbayır, Sıddık (2006). *Cümle ve Metin Bilgisi* (4. Baskı). Ankara: Pegem A Yayıncılık.
- Aktulum, Kubilay (1999). *Metinlerarası İlişkiler*. Ankara: Öteki Yayınevi.
- Akyol, Hayati (2003). Metinlerden anlam kurma. *Türklük Bilim Araştırmaları*, 13, 49-58.
- Beaugrande, De R. ve Dressler, W. (1981). *Introduction to Text Linguistic*, London: Longman Group Company.
- Bülbül, Melik (2007). Yazınsal metinlerde anlam oluşturucu bileşenler. *Çukurova Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 34 (3), 94-101.

- Coşkun, Eyyup (2009). Türkçe öğretiminde Metin Bilgisi (ss. 231-283), *İlköğretimde Türkçe Öğretimi*. (Editörler: A. Kırkkılıç, H. Akyol), Ankara: Pegem Akademi.
- Çeçen, M. Akif (2010). Yazma Eğitimi Açısından Metin Bilgisi (ss. 127-146), *Yazma Eğitimi* (Editör: M. Özbay). Ankara: Pegem Akademi.
- Ekiz, Tefvik (2007). Alımlama Estetiği mi Metinlerarasılık mı? *Ankara Üniversitesi Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi Dergisi*, 47, (2) 119-127.
- Fairclough, Norman (2003). *Analysing Discourse*. Canada: Routledge. (<http://www.scribd.com/doc/8902750/Norman-Fairclough-Analysing-Discourse-Textual-Analysis-for-Social-Research-2003>, İnt. Ereşem tarihi: 05.07.2011)
- Göçer, Ali (2010). Eğitim Fakültesi Öğrencilerinin Yazılı Anlatım Becerilerinin Süreç Yaklaşımı Ve Metinsellik Ölçütleri Ekseninde Değerlendirilmesi (Niğde Üniversitesi Örneği). *Kastamonu Üniversitesi Kastamonu Eğitim Dergisi*, 18 (1), 271-290.
- Göğüş, Beşir (1978). *Orta Dereceli Okullarımızda Türkçe ve Yazın Eğitimi*, Ankara: Kadioğlu Matbaacılık.
- Günay, Doğan (2007). *Metin Bilgisi* (Üçüncü Baskı). İstanbul: Multilingual Yayınevi.
- Hartman, D. K., ve Allison, J. (1996). *Promoting Inquiry Oriented Discussions Using Multiple Texts* (pp. 106-133). In L. B. Gambrell & J. F. Almasi's (Eds.) *Lively Discussions: Fostering Engaged Reading*. Newark DE: International Reading Association.
- Hillocks, G. Jr. (1987). "Synthesis of Research on Teaching Writing". *Educational Leadership*, May 1987, 71-82.
- İpşiroğlu, Zehra (2007). "Türkçe öğretiminde yaratıcılık Almanya'daki yeni öğretmenler: Göçmen kökenli üçüncü kuşak". *Dil Dergisi*, 135, 21-27.
- Karasar, Niyazi (2011). *Bilimsel Araştırma Yöntemi* (22. Baskı), Ankara: Nobel Yayıncılık.
- Keçik, İlknur ve Subaşı, Leyla. Uzun (2001). *Türkçe Sözlü ve Yazılı anlatım* (Editör: Canan İleri). Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Yayınları.
- Oralış, Meral ve Özil, Şeyda (1992). Metindilbilimsel Yaklaşımla Yazınsal Bir Metni Çözümleme Denemesi (ss. 37-51). *Dilbilim Araştırmaları*, (editörler: A. Kocaman, S. Özsoy ve G. Durmuşoğlu). Ankara: Hitit yayınevi.
- Ögeyik, Muhlise Coşkun (2008). *Metinlerarasılık ve Yazın Eğitimi*. Ankara: Anı Yayıncılık.
- Özdemir, Emin (2000). *Eleştirel Okuma* (4. Baskı). Ankara: Bilgi Yayınevi.
- Türkdoğan, Melike (2007). Rasim Özdenören'in 'Kuyu' Öyküsünde Metinlerarası İlişkiler. *Atatürk Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü Dergisi*, 35, 167-189.
- Vardar, Berke (1998). *Açıklamalı Dilbilim Terimleri Sözlüğü* (2. Baskı). İstanbul: ABC Kitabevi.
- Vardar, Berke (1998). *Açıklamalı Dilbilim Terimleri Sözlüğü*. İstanbul: ABC Kitabevi.
- Yangın, Banu (2002). *Kuramdan Uygulamaya Türkçe Öğretimi*. Ankara: Dersal Yayıncılık.
- Yılmaz, Engin (2010). *Uygulamalı Metin Bilgisi*. Ankara: Pegem Akademi.